

ปรากฏการณ์ลัทธิอัตถิภาวนิยมในบทเพลงของศิลปินวงบอดี้สแลม

THE PHENOMENAL EXISTENTIALISM IN LYRICS OF THE BODYSLAM ARTISTS

ศรุตานนท์ ไรแสง

Sarutanon Raisang

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา

Ph.D. Student Department of Philosophy

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Gradual School Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : raisangnita@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ผู้เขียนมุ่งศึกษาปรากฏการณ์ลัทธิอัตถิภาวนิยมในบทเพลงของศิลปินวงบอดี้สแลม เป็นปรากฏการณ์ทางปรัชญาที่แสวงหาปรัชญาสายอัตถิภาวนิยม ถือว่าการค้นหาสาระดีทำให้ผู้คิดออกห่างจากความเป็นจริง ความเป็นจริงที่แท้ก็คือ อัตถิภาวะของแต่ละบุคคลซึ่งมีสิ่งแวดล้อมและสภาพที่ตนเองสะสมไว้ โดยการตัดสินใจเลือกตั้งตั้งแต่ต้นมาจนปัจจุบันปรัชญาที่มีประโยชน์ก็คือปรัชญาที่ศึกษาอัตถิภาวะของตนเอง ปรัชญาสายนี้ดึงความสนใจค้นคว้าไต่หาความเป็นจริงที่อยู่ภายนอกตัวมนุษย์ที่หาเท่าไรก็ไม่พบ และไม่มีทางรู้ว่าจะจริงได้ เข้ามาสู่ความเป็นจริงที่มีอยู่แนบๆภายในตัวตนมนุษย์แต่ละคนที่ต้องรู้และปฏิบัติด้วยตนเองตลอดเส้นทางสายดนตรีของกลุ่มศิลปินวงบอดี้สแลมเป็นศิลปินร็อกที่ได้รับความนิยมอิทธิพลลัทธิอัตถิภาวนิยมมากที่สุด สังเกตได้จากทำที่เนื้อหาสาระในบทเพลงที่โดดเด่นที่เกี่ยวกับโลก ชีวิต ธรรมชาติ ล้วนแล้วมีความสัมพันธ์ต่อมนุษย์ สิ่งเหล่านี้เองจึงทำให้เกิด “ปรากฏการณ์ใหม่” ที่ผ่านการกลั่นกรองฐานอัตถิภาวนิยมเพื่อสร้างสรรค์ “ภาษาเพลง” ในความเป็นอัตลักษณ์ของศิลปินวงบอดี้สแลมที่กำลังได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วประเทศ

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์, ปรัชญาอัตถิภาวนิยม, สาระดี

ABSTRACT

This article aims to study the phenomenal existentialism in the Bodyslam band song's lyrics. It is a philosophical phenomenon that seeks the philosophy of existentialism is considered to find the essence makes the mind out of reality. The truth is the existence of individual, environment, and self-accumulation those choose from the beginning until the present which is a useful philosophy of self-actualization. This philosophy draws attention to the pursuit of truth outside the human being, finding no way to find and know it. To understand the reality that exists within the human being, each person must practice and know by himself. The existentialism line up in Bodyslam lyric songs especially in the content of the theme of songs those are outstanding about the world, nature of life and human relations. The "New phenomena" philosophy of existentialism was created through a "music language" that built the identity of the Bodyslam, therefore, they are popular across the country.

Keyword: Phenomenal, Existentialism, Essence

1. บทนำ

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม เป็นขบวนการปรับปรุงท่าทีของความคิดที่มีปฏิกิริยาต่อปรัชญาที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นการก้าวทะลุกรอบแนวคิดที่อยู่บนฐานของอภิปรัชญาและญาณปรัชญาแบบเดิม ๆ เข้าสู่แบบใหม่เป็นท่าทีที่ให้ความสำคัญ แก่ปัจเจกภาพมากกว่าสากลภาพ เสรีภาพมากกว่าระเบียบกฎเกณฑ์ เน้นการสร้างสรรค์มากกว่ากฎเกณฑ์ตายตัว ความรู้สึกมากกว่าเหตุผลให้ความสำคัญแก่ความรู้เชิงอัตนัย (Subjective knowledge) มากกว่าความรู้เชิงปรนัย (Objective knowledge) ทำให้ท่าทีของมนุษย์ที่มีต่อโลกและชีวิตกว้างขึ้นกว่าเดิมมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าทีต่อความเป็นจริงแห่งการมีอยู่ของตนที่มีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมจริง ๆ และการขบคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตจริงของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน โดยเล็งเห็นว่าแก่นแท้และสาระัตถะ (Essence) ของมนุษย์ คือ เสรีภาพ ที่จะต้องตัดสินใจเลือกวิถีทางของตนเองในแต่ละกรณีที่จะต้องเผชิญหน้าด้วยสำนึกรับผิดชอบอย่างเป็นตัวของตัวเอง เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของอารมณ์ และจิตเป็นสำคัญ ดังนั้นกระบวนการทางสุนทรียะโดยการนำเสนอผ่านบทเพลงของสังคมไทยในพลวัตต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง ซึ่งถ้าเราย้อนกลับไปมองอดีตและหยิบยกเอาอดีตมาใช้ประโยชน์กับสถานการณ์ที่เหมาะสมกับปัจจุบัน ทั้งนี้ต้องเป็นการใช้อย่างสร้างสรรค์ก็จะทำให้คนในสังคมมองตัวตนของตนเองได้ชัดเจนขึ้น (เครือจิต ศรีบุญนาท, 2542, หน้า 11)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ลัทธิอัตถิภาวนิยมใน 2 แง่มุม คือ

1. ปรากฏการณ์ทางอัตถิภาวนิยม โดยวิเคราะห์จากแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ของ คีร์เคกออร์ด (Søren Kierkegaard)
2. ปรากฏการณ์ลัทธิอัตถิภาวนิยมในบทเพลง โดยวิเคราะห์จากแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินวงบอดี้ส์แลม

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาอัตถิภาวะ (Existence) นั้นปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยกรีกเรื่อยมาในยุคกลางและต่อมาจนถึงยุคปัจจุบัน โดยโสเครตีส (B.C.470-388) เป็นนักปรัชญาตะวันตกคนแรกที่ทำให้ความสนใจในอัตถิภาวะของมนุษย์ มากกว่าการแสวงหาความจริงจากโลกภายนอก โดยโสเครตีส ส่งเสริมให้มนุษย์หันมารู้จักตนเอง และให้เชื่อมั่นในการเป็นคนดีในขณะที่มีชีวิตอยู่ เพื่อที่ว่ามนุษย์จะสามารถเผชิญกับความตายด้วยความยินดีและเต็มใจที่จะไปใช้ชีวิตหลังความตายต่อไป ในสมัยนักบุญออกัสติน (B.C.892-973) นักปรัชญาคริสต์ศาสนาในสมัยกลาง ได้ตั้งคำถามอันเกิดจากความสงสัยในขอบเขตบางอย่างเกี่ยวกับความลึกลับของมนุษย์ ที่ไม่สามารถนำวิธีการทางปรัชญามาหาคำตอบได้ แต่ความเคลื่อนไหวของแนวคิดอัตถิภาวะนั้นเด่นชัดมากขึ้น และในสมัยของปาสคาล (B.C.1623-1662) ซึ่งเป็นนักปรัชญาร่วมสมัยกับเดการ์ตส์ (Descartes, B.C.1596-1690) บิดาของปรัชญาตะวันตก กล่าวคือในขณะที่เดการ์ตส์ สนใจมนุษย์ในเรื่องสาระัตถะ (Essence) แต่ไม่สนใจเรื่องการมีอยู่ของมนุษย์ (Existence) ผิดกับปาสคาลที่ให้ความสนใจมนุษย์ในแง่ของการดำรงอยู่ของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม เราก็ไม่เรียกนักปรัชญาที่เป็นนักคิดยุคแรกๆ เหล่านี้ว่า เป็นนักอัตถิภาวนิยม

กระบวนการอัตถิภาวนิยมเริ่มมีขึ้นจริงจริงในศตวรรษที่ 19 โดยนักปรัชญาที่มีทัศนคติใกล้เคียงกันเกี่ยวกับเรื่องของมนุษย์ดังต่อไปนี้ หนึ่งความจริงทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นสิ่งไร้ความหมาย ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัตถุเป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่า สอง ลักษณะรูปแบบของชีวิตในสังคมสมัยใหม่ทำให้มนุษย์รู้สึกคับข้องใจ และขัดแย้งกับความเป็นปัจเจกชน ซึ่งนักปรัชญาจิตนิยมของเยอรมันที่มีอิทธิพลในสมัยนั้นเช่นเฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel, B.C.1770-1831) ได้พยายามขัดขวางแนวคิดใหม่เหล่านี้แต่ไม่สำเร็จ แนวคิดจิตนิยมแบบเก่าจึงได้หมดไป โดยมีแนวคิดในเรื่องความเป็นปัจเจกชนเข้ามาแทนที่ในที่สุด

2. ปรากฏการณ์ทางอัตถิภาวนิยม โดยวิเคราะห์จากแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ของ คีร์เคกอร์ด (Søren Kierkegaard)

นักอัตถิภาวนิยมคนแรกที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของอัตถิภาวนิยมสมัยใหม่ก็คือ เซอร์เร็น อาปี คีร์เคกอร์ด (Søren Kierkegaard, B.C.1813-1855) เขาถือว่ามนุษย์ คือ ความโดดเดี่ยว (Forlornness) ในที่นี้หมายถึงการมีอยู่ของมนุษย์ เป็นการดำรงอยู่ของปัจเจกชน และความสัมพันธ์ ความหมายและคุณค่าไม่ได้มีความหมายแบบปรัวิสัย (Objective) แต่มีอยู่แบบอัตวิสัย (Subjective) กล่าวคือความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่างๆไม่มีอยู่ในตัวเองอย่างแท้จริง แต่มนุษย์เป็นผู้ให้คุณค่า ถ้าไม่มีมนุษย์ก็ไม่มีความสัมพันธ์เหล่านี้โดยข้อพิสูจน์ของเขาเน้นหนักในเรื่องความรู้สึกของปัจเจกชน อันได้แก่ ความกระวนกระวายใจ (Anxiety) และความสิ้นหวัง (Despair) ซึ่งจะนำไปสู่การก้าวกระโดดของความศรัทธา (Leap of faith) ซึ่งจะทำให้ปัจเจกชนสามารถเข้าไปเผชิญหน้ากับพระเจ้าด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยศาสนจักรเป็นตัวกลาง

ชีวประวัติคีร์เคกอร์ด เป็นนักปรัชญาชาวเดนมาร์ก ท่านเกิดในครอบครัวที่มีบรรยากาศหงุดหงิดเคร่งศาสนาคริสต์นิกายลูเธอร์ เป็นคนสุดท้อง มีพี่สาว 3 คน และมีพี่ชาย 3 คน กำพร้าแม่ตั้งแต่เยาว์พีๆ ก็ทยอยตายจากไปเรื่อยๆ ท่านเข้ามหาวิทยาลัยตอนอายุ 17 ปี ซึ่งเหลือเพียงบิดาและพี่ชายหัวปีที่คุณคิดแต่เรื่องศาสนาจนประสาทผิดปกติ คีร์เคกอร์ดเองก็เป็นคนขี้โรค หลังค่อมและอารมณ์อ่อนไหว บรรยากาศเศร้าหมองภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อจิตใจของท่านมาก เนื่องจากเป็นคนชอบขบคิดปัญหาจึงหาทางออกโดยการปลีกตัวไปอยู่เป็นนิสิตประจำที่มหาวิทยาลัยได้พบหญิงสาววัยรุ่นคนหนึ่งชื่อ เรจิน ออลเซน (Regine Olsen) และหลงรักอย่างจับใจ พออายุ 25 ปี บิดาถึงแก่กรรมและได้รับมรดก อายุ 27 ก็ได้รับปริญญาทางศาสนศาสตร์ แต่งงานกับเรจินแล้วเข้ารับการอบรมเป็นศาสตราจารย์ ปีต่อมาหย่ากับเรจิน โดยอ้างว่าไม่ได้รักจริงที่แต่งงานก็เพราะต้องการชนะเกมรักเท่านั้น และถูกเพื่อนฝูงตำหนิจนต้องหลบหน้าไปอยู่เบอร์ลินชั่วคราวและถือโอกาสเข้าฟังเชลลิ่งบรรยายปรัชญาของเฮเกิล เมื่อเขากลับบ้านเขาได้เขียนหนังสือกว่า 20 เรื่องเพื่อเสนอความคิดของตนเกี่ยวกับปรัชญาและชีวิตและถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้เพียง 42 ปี (Søren Kierkegaard, 1987. p. 27)

3. ความสำคัญของอัตถิภาวนิยมตามแนวคิดของคีร์เคกอร์ด

1) อัตถิภาวนิยมเป็นพื้นฐานของความรูู้

คีร์เคกอร์ดเริ่มต้นด้วย อัตถิภาวนิยมของตนเอง เขาบอกว่าก่อนที่จะรู้อะไรจากภายนอกหรือที่รู้จักระบบปรัชญาของใครก็แล้วแต่ เขาบอกว่า “ เราต้องเรียนรู้ตัวเองก่อนที่จะรู้สิ่งอื่นใดทั้งหมด ” อันที่จริงควรเป็นอย่างนี้ตั้งแต่ต้น การที่จะรู้อะไรจากภายนอกของชีวิตของตนเองแต่หากไม่รู้ชีวิตตนเองเสียก่อนแล้วอย่างอื่นย่อมไม่มีความหมายสำหรับเราและสำหรับคนอื่นด้วย หากแต่รู้ว่าการเรียนรู้ตัวเองรู้ว่าตนเองเป็นใครอย่างไรดีแล้ว นั่นเป็นอัตถิภาวนิยมที่แท้จริงของตนเอง ย่อมจะเข้าใจถึงอัตถิภาวนิยมของสิ่งภายนอกตัวเราด้วยการตรึงตรองความรู้ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง นั่นคือเป็นความรู้ที่ควรแก่การวิจัย อัตถิภาวนิยมที่แท้จริงนั้นย่อมเกิดขึ้นกับตัวบุคคลแต่ละคนเอง แต่เราก็ต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2) อัตถิภาวนิยมเป็นพื้นฐานของเทววิทยา

ท่านเริ่มจากจุดที่เป็นจริงในชีวิต นั่นคือเป็นอัตถิภาวนิยมของพระคริสต์ในสิ่งแวดล้อมตามประวัติศาสตร์ค่อย ๆ ตรึงตรองหาความหมายของอัตถิภาวนิยมของพระองค์โดยตั้งสมมติฐานตรึงตรองขยายเขตออกไป การที่เรามองดูอัตถิภาวนิยมของพระคริสต์แล้วนั้นเราต้องหวนกลับมาดูตัวเราว่าเราได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระคริสต์แล้วหรือยัง ถ้ายังก็ควรปรับปรุงตัวให้สอดคล้องกับพระคริสต์ ถ้าเราทำอย่างนี้เรื่อยไปจะได้ความคิดที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้น จะมีความหมายต่อเราอย่างแท้จริง และความเป็นจริงในความเป็นอยู่ของเราย่อมสมบูรณ์ขึ้นตามสภาพชีวิตของเราแต่ละคนตามฐานะของตน แต่อัตถิภาวนิยมที่แท้จริงย่อมมีความยุ่งยาก

เหมือนกันเกี่ยวกับคำสอนของคริสต์ศาสนาในด้าน คำสอนและการปฏิบัติจริงย่อมไม่ค่อยสอดคล้องกันปฏิบัติได้ยาก นี่ยังเป็นปัญหาของทางปรัชญาอยู่ แต่ก็มีบ้างที่บางคนได้ปฏิบัติ และพยายามที่จะดำเนินชีวิตไปในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศาสนา “เพราะฉะนั้นโดยกิจกรรมของพระองค์ พระองค์ทรงแสดงพระธรรมชาติของพระองค์ให้มนุษย์เข้าใจ ความสัมพันธ์ของพระคริสต์กับพระเจ้า มนุษย์และธรรมชาติ และสถานการณ์ของมนุษย์ เป็นไปตามเงื่อนไขของกิจกรรมของพระองค์ สิ่งอื่นทั้งหมดจึงถือได้ว่าเป็นเพียงอาร์มภท” (โกมุท ที่ปวัฒนา, 2530, หน้า 105-106)

3) อรรถิภาวะเป็นพื้นฐานของจริยธรรม

คีร์เคกอร์ต ให้สูตรสั้น ๆ แต่กินความหมายมากไว้ว่า “คริสต์ศาสนาเป็นกระแสวิติ” นั่นคือ จริยธรรมของคริสตชนไม่ใช่การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ตายตัวเรียบร้อยแล้วเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่ คริสตชนทุกคนจะต้องพิริจพิเคราะห์จากอรรถิภาวะของพระคริสต์ ซึ่งตนมีความศรัทธาและยอมรับเป็นตัวอย่างแห่งการดำรงชีพอยู่ นำมาผสมผสานกับอรรถิภาวะของตนตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง มิใช่ถือตามกฎตัวอักษร แต่ต้องปฏิบัติด้วยความรัก เพราะว่าสถานการณ์สมัยพระเยซูเจ้ากับสมัยปัจจุบันมันต่างกันมาก อีกอย่างคือสภาวะของพระองค์กับสภาวะมนุษย์มันแตกต่างกัน เรามีชีวิตอยู่ในปัจจุบันเราต้องเลียนแบบพระองค์ เพราะพระองค์ทรงปฏิบัติตนเหมาะสมตามสถานการณ์ของพระองค์ เราควรเอาแก่นนี้ของพระองค์มาพิจารณาว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันของเรา เราพึงปฏิบัติตนอย่างไรในสถานการณ์นั้นจึงจะเหมาะสม

คีร์เคกอร์ตได้ยกตัวอย่างเรื่องการวางใจในพระญาณสอดส่องของพระเจ้า พระเยซูเจ้าไม่ทรงห่วงใยสะสมทรัพย์สมบัติ แม้ไม่ห่วงใยถึงวันรุ่งขึ้นก็ยังมิกิน ดอกไม้ไม่ห่วงใยถึง เครื่องประดับก็ยังสวยงาม พระองค์ไม่มีแม้กระทั่งหินที่จะหนุนศิระเป็นสมบัติส่วนตัว

คีร์เคกอร์ตชี้แจงว่า พระองค์ปฏิบัติเหมาะสมกับสถานการณ์ของพระองค์ ถ้าเราอยากจะเลียนแบบพระองค์ต้องไม่ยึดเอาการปฏิบัติเหมือนพระองค์อย่างเตรงตรง แต่ต้องเลือกการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์ พระองค์ทรงอยู่ในสถานการณ์อย่างหนึ่งที่กำหนดตายตัวสำหรับพระองค์ พระองค์ไม่สามารถจะทรงอยู่ในทุกสถานการณ์เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เราได้

จากตัวอย่างที่คีร์เคกอร์ตยกมาให้เรานั้น ย่อมเป็นอุทาหรณ์แก่เรา การที่เราจะเลียนแบบพระเยซูเจ้าตามตัวอักษรนั้นย่อมเป็นไปได้ไม่ได้ การวางใจในพยานสอดส่องของ พระเป็นเจ้ามิได้หมายความว่าเราไม่ต้องออกแรงทำอะไรเลย หากแต่เราต้องออกแรงมากยิ่งขึ้นไปในสภาพชีวิตปัจจุบันนี้ของเรา การที่คีร์เคกอร์ตเอามาพูดนั้นถูกแล้ว ในสภาพความเป็นมนุษย์ของพระองค์นั้นเราเลียนแบบได้ แต่ในสภาพของพระเป็นเจ้าเป็นความน่าทึ่งสำหรับเราอยู่ แต่ความน่าทึ่งนี้เองที่เป็นพลังให้เราต่อสู้กับอุปสรรคในชีวิต ของเรา สิ่งนี้เองที่เป็นพยานสอดส่องให้แก่เรา การดำเนินชีวิตตามอรรถิภาวะแบบนี้ เป็น พื้นฐานของจริยธรรมโดยแท้

4) อรรถิภาวะเป็นจุดหมายของการสร้างโลก

คีร์เคกอร์ต กล่าวเป็นเชิงภาพพจน์ว่า “ปัจเจกภาพเป็นมหัพภาคที่แท้จริงในพัฒนาการของการสร้างสรรค์ “5 มหัพภาค” หมายถึง จุดจบ จึงเปรียบได้กับจุดหมายปลายทางนั่นเองสำหรับความมีอยู่บนโลกนี้เป็นสิ่งสร้างทั้งสิ้น และสิ่งสร้างเหล่านี้ แต่ละอย่าง แต่ละชนิดเป็นสิ่งที่ไม่มีข้าแบบใคร และเป็นปัจเจกภาพอย่างแท้จริง และยังเป็นมหัพภาคอย่างแท้จริงด้วย สิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกเหมือนกันเกิดขึ้นและวันหนึ่งก็มีจุดจบ จุดจบของสิ่งมีชีวิตคือ ตาย

สำหรับ คีร์เคกอร์ต เขาไม่ได้เป็นนักปรัชญาในความหมายดั้งเดิมของคำ เพราะ ความสนใจแรกของเขาเป็นเรื่องทางศาสนา ความคิดหลักของเขาคือ การกระโดดข้าม และการกระโดดข้ามนี้คือ จากระดับสุนทรียะไปสู่ชั้นจริยศาสตร์และไปสู่ชั้นที่เรียกว่า ชั้นของศาสนา และจุดหมายหมายของเขาก็คือ “การกลับเป็นคริสตชน” แต่เป็นปัญหาอยู่ที่ว่า ปัจเจกบุคคลจะกลับเป็นคริสตชนได้อย่างไรต่อหน้าปรัชญาเหตุผลนิยมใน

สังคมของคนชั้นกลางนี้ และในสมัยของเราเช่นเดียวกันที่กำหนดแนวคิดและวิธีการใหม่ของเขา เมื่อเขาหันหน้าสู่กับสิ่งที่เขาถือว่าเป็นการจัดระบบปรัชญาที่เป็นบ่อนทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ อย่างที่เคยเป็นมาแล้วในปรัชญาตะวันตก

คีร์เคกอร์ต ได้วิจัยธรรมชาติของมนุษย์ เขาใช้ทั้งนิทานเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ทางวิชาการ แต่เราสามารถจับแนวคิดพื้นฐานของเขาได้จากทฤษฎีเกี่ยวกับ “ขั้นตอนของทางชีวิต” ซึ่งนี่เป็นจุดกำเนิดที่ทรงพลัง ที่ผลักดันบวกรอติภาวะทั้งหมดให้ก้าวไปเป็นพลังของการต่อต้าน “ปรัชญานามนิยม” เพื่อประโยชน์ของ “มนุษย์ที่เป็นรูปธรรม” (กิริติ บุญเจือ, 2522), หน้า 23-27)

คุณค่าของท่าทีลัทธิอติภาวนานิยม นั้น ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ แก่ไข ปรับปรุงและปฏิรูปสู่แนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถหลุดพ้นจากกรอบของระบบเครือข่ายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ตายตัวที่เป็นมาตรการสากลและค่านิยมที่ครอบงำสังคมอยู่ทำให้มนุษย์รู้จักที่จะตั้งคำถามถึงค่านิยมต่าง ๆ ที่ยอมรับกัน อยู่ในสังคมร่วมสมัยของตนนั้นว่าสมบูรณ์ที่สุดแล้วหรือไม่ ยังสามารถปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้นได้ในแง่ใดบ้างหรือไม่ พระศาสดาทั้งหลาย เช่น พระพุทธเจ้า และพระเยซูคริสต์ล้วน มีท่าทีแบบอติภาวนานิยมทั้งสิ้น โดยพระพุทธเจ้าทรงกระทำปฏิกิริยาตอบทบัญญัติตายตัวของระบบบรรณะและการบูชาัญในศาสนาพราหมณ์ ในขณะที่พระเยซูคริสต์ก็ทรงกระทำปฏิกิริยาตอบทบัญญัติตายตัวของศาสนายูดาห์เช่นกัน แต่ข้อเสียของท่าทีนี้ก็เหมือนกับปรัชญาลัทธิ คือ การยึดมั่นถือมั่นจนมีความหวังว่า มนุษย์ และเมื่อถือลัทธิอติภาวนานิยมแล้วจะรู้จักรับผิดชอบกันอย่างสมบูรณ์โดยอัตโนมัติ ซึ่งไม่น่าจะหวังได้จริงตราบที่มนุษย์ยังมีกิเลสและความเห็นแก่ตัว (Søren Kierkegaard, 1983. pp. 33-37)

4. สรุปแนวความคิดของคีร์เคกอร์ต

เขามีแนวการมองชีวิตที่ไม่แตกต่างจากจากคนในสมัยปัจจุบันเท่าไรนัก จากความคิดของเขาที่ว่าคนเรานั้นเป็นอติภาวะดั้งเดิมไม่ซ้ำแบบใคร และแต่ละคนก็เผชิญหน้ากับปัญหาที่คล้ายๆ กันด้วยคือสภาพชีวิตของมนุษยชาติที่เกิดมามีชีวิตทุกวันนี้ก็ไม่ต่างกันเท่าใดนัก มีสภาพความรู้สึกสำนึก และความนึกคิดที่คล้ายๆ กัน เมื่อประสบกับปัญหาชีวิต แต่ทางออกของการแก้ปัญหาชีวิตนั้นย่อมแตกต่างกัน แต่ว่า คีร์เคกอร์ตให้แนวทางไว้บ้าง ในหนทางของเราที่จมอยู่ในสภาพเช่นนี้ เราต้องกระโดดออกด้วย คือ ต้องกระโดดจากสภาพเดิมไปสู่สภาพที่ดีกว่า นั่นคือ ขั้นของศาสนา และนี่เป็นขั้นที่ดีที่สุดแล้ว ศาสนานั้นเป็นแนวทางเดียวที่ช่วยแก้ปัญหาได้ทุกอย่างถ้าเรามีความเชื่อพอ และตนเองเข้าไปแลกด้วย ในหนทางนี้นั้นที่คีร์เคกอร์ตให้แนวคิดแก่เรา เพื่อว่าแต่ละคนที่กำลังประสบกับปัญหาชีวิต โดยที่เราไม่จำเป็นต้องท้อแท้จนเกินไป อย่างน้อยเรามีเพื่อนร่วมโลกอยู่ ยังมีเพื่อนร่วมเดินทางกับเราอยู่ในชีวิตแต่ละวัน แต่บางครั้งการดำเนินไปของชีวิตแต่ละวันมันยากลำบากก็จริงอยู่ แต่ถ้าเรามีความรู้สำนึกคิดสักนิดถึงความผิดพลาดของตัวเอง เราก็มีกำลังใจที่จะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นกว่านี้ และยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่จะคอยช่วยเรายังคงมีอยู่เสมอหากเราพึ่งพาเขาคนคนนั้นก็คือ “องค์พระเยซูคริสต์เจ้าเอง” ในระดับความเชื่อนี้ เป็นอติภาวะของเรามนุษย์อย่างแท้จริงในระดับของขั้นศาสนา ศาสนาที่แท้จริงอยู่ที่พระเยซูเจ้าเองที่นำความรอดมาสู่เรา พระองค์เองมาอยู่กับเราในชีวิตประจำวันที่เราอยู่ในโลกนี้ (Søren Kierkegaard, 1988, pp. 100-103)

การได้รับอิทธิพลจากเกียร์เกอการ์ต นิทซ์เซ ไฮเดกเกอร์ และฮุสเซอร์ และได้้นำคำว่า อติภาวนานิยม (Existentialism) มาใช้ในงานของเขาเป็นครั้งแรก จนได้รับการยอมรับตั้งแต่ปี ค.ศ.1940 เป็นต้นมา โดยในงานเรื่อง “ปรัชญาอติภาวนานิยม คือ มนุษยนิยม” ชาร์ตได้จำแนกประเภทของพวกอติภาวนานิยม ออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ พวกเทวนิยมและอเทวนิยม โดยกลุ่มแรก คือ พวกที่เป็นคริสเตียน ซึ่งรวมถึงแจสเปอร์และมาร์แซลและกลุ่มที่สองนั้น ได้แก่

ชาร์ตเองรวมไปถึงไฮเดกเกอร์ และนักอัตถิภาวนิยมฝรั่งเศส เช่น ซีโมนเดอบัวว์วอร์ (Simone de Beauvoir, B.C.1908-1986) แมร์โล-ปองตี เป็นต้น

เขากล่าวว่า แนวความคิดที่พวกอัตถิภาวนิยมมีร่วมกันก็คือ “ชีวิตการดำรงอยู่ย่อมต้องมีหรือเกิดขึ้นมาก่อนสารัตถะ” (Existence perceive Essence) ซึ่งนักวิจารณ์มีความเห็นว่า การที่นักอัตถิภาวนิยมมีจุดยืนร่วมกันต่อแนวคิดนี้ ถือได้ว่าเป็นแก่นที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการจำแนกปรัชญาอัตถิภาวนิยมให้แตกต่างจากปรัชญาอื่นอย่างชัดเจน

ปรากฏการณ์ในเชิงสร้างสรรค์ได้กำเนิดขึ้นราวๆ ปลายศตวรรษที่ 19 ควบคู่มากระบวนการณ์การอัตถิภาวนิยม โดยวรรณกรรมอัตถิภาวนิยมมีลักษณะเด่นคือ มีเนื้อหาเน้นไปที่ ความรู้สึกแปลกแยก ของมนุษย์ที่เกิดจากความไร้เหตุผล ของการดำรงชีวิตในโลกที่เสื่อมทรามโหดร้าย ขาดพระเจ้าเป็นเจ้าเป็นสืดยึดเหนี่ยว และความรู้สึกเป็นศัตรูกับสังคมปกติความรู้สึกเหล่านี้ทำให้มนุษย์มองว่า การมีชีวิตอยู่ในโลกเป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย หรือมีทัศนคติต่อโลกในด้านลบนั่นเอง ผลที่ตามมาจากรู้สึกดังกล่าวทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกสิ้นหวัง (Despair) กระวนกระวายใจ (Anxiety) ในการที่จะต้องเลือกการดำรงชีวิตระหว่างการมีชีวิตอย่างแท้จริง (Authentic) และการมีชีวิตอย่างไม่แท้จริง (Unauthentic) รวมไปถึงการที่มนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับความตระหนักรู้ ถึงความตายและการมีชีวิตอยู่ อย่างไร้ความหมายในโลกอีกด้วย

ยกตัวอย่างนักประพันธ์แนวอัตถิภาวนิยมที่มีชื่อเสียงได้แก่ ดอสโตเยฟสกี (Fyodor Dostoyevsky, B.C.1821-1881) ตอลสตอย (Lev Nikolayevich Tolstoy, B.C.1828-1910) คาฟคา (Franz Kafka, B.C.1883-1924) โมราเวีย (Alberto Moravia, B.C.1907-1990) เบคเก็ทต์ (Samuel Beckett, B.C.1906-1989) การ์มู (Albert Camus, B.C.1913-1960) เบรชท์ (Bertolt Brecht, B.C.1898-1956) และชาร์ต นักประพันธ์เหล่านี้ได้สร้างผลงานหลากหลายรูปแบบ โดยมีเนื้อหามุ่งเน้นไปที่ความสะอิดสะเอียน (Nausea) ความไร้สาระ (Absurd) ความทุกข์ (Angst) ตลอดไปจนถึงความมีเสรีภาพของมนุษย์

วรรณกรรมแนวอัตถิภาวนิยมในยุคแรกๆ ต่างได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความสงสัยถึงการมีอยู่จริงของพระเจ้าเป็นเจ้า และต่อต้านการตกเป็นเหยื่อของการถูกสั่งคมภายนอกทำลายตัวตนที่แท้จริงให้หมดไป ในขณะที่ตัวละครเอกต้องเผชิญกับความโหดร้ายทุกข์ทรมานในการดำรงชีวิตหรือใน The Death of Ivan Ilych (1886) ของตอลสตอยที่แสดงถึงสัญญาณการกลัวตายของมนุษย์ เพราะตัวละครเอกไม่ยอมรับว่าความตายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตตน ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเหล่านี้ได้ขยายขอบเขตของเนื้อหา อัตถิภาวนิยมในวรรณกรรมให้ออกไปกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของสูญนิยม (Nihilism) เสรีภาพและการเลือก (Freedom and Choice) และความไร้เหตุผล (Absurdity) ของชีวิตการดำรงอยู่ของมนุษย์

5. ปรากฏการณ์ลัทธิอัตถิภาวนิยมในบทเพลง โดยวิเคราะห์จากแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินวงบอดีส์แลม

ศิลปินวงบอดีส์แลม ความโดดเด่นทางลักษณะที่บอกเล่าความรู้สึกแนวคิดและมุมมองประสบการณ์ผ่านทางคุณค่าสุนทรียศาสตร์กลั่นกรองจนกลายเป็นบทประพันธ์เพลงที่มีคุณค่าทาง จริยศาสตร์ดังบทเพลงนี้ “...ชีวิตมันต้องเดินตามหาความฝัน หกหลั้มคลุกคลานเท่าไร มันจะไปจบที่ตรงไหน แต่จะยังงี้ก็ต้องไปให้ถึงที่สุดถ้ามันจะไม่คุ้ม แต่มันก็ดีที่อย่างน้อยได้จดจำว่าครั้งหนึ่งเคยก้าวไป แค่นั้นที่เชื่อในความฝัน จะเห็นดจะเหนื่อยก็ยังต้องเดินต่อไป...” (ชื่อเพลง : ความเชื่อ ศิลปินบอดีส์แลม อัลบั้ม Believe, 2548)

จากบทประพันธ์เพลงจะเห็นถึงคุณค่าทางจริยธรรมของคำว่า ฉันทะ หมายถึง ความพอใจความมุ่งมั่นกับสิ่งที่มนุษย์ทุกคนเชื่อมั่นในความฝันที่ต้องกระทำให้สำเร็จ โดยสอดคล้องคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ด้านทำนองดนตรีลงไปในบทเพลง ซึ่งถ่ายทอดผ่านจากศิลปินเข้าถึงผู้ฟัง ด้วยเหตุปัจจัยนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์คุณวิथाที่ปรากฏในบทเพลงของศิลปินวงบอดีส์แลมว่า มีคุณค่าทางสุนทรียะโดยเฉพาะความสนุกสนาน

บันเทิงด้วยจังหวะดนตรีที่เร้าอารมณ์ทำให้รู้สึกคล้อยตามไปด้วยแล้วนั้นยังมีการสอดแทรกเรื่องคุณค่าเชิงคุณวิทยาในเนื้อหาสาระของทุกๆ บทเพลงที่ศิลปินวงบอดี้สแลม สรรค์สร้างเพื่อนำเสนอต่อกลุ่มผู้ฟัง (Listener) ไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้แยกประเภทของเนื้อเพลงแต่ละบทเพลงที่ได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ เนื้อหาสื่อถึงความงามทางสุนทรียศาสตร์เนื้อหาสื่อถึงความดีทางจริยธรรมและจริยศาสตร์ เพื่อทำการวิเคราะห์บทเพลงทั้งหมดนี้ไว้ในบทต่อไป โดยใช้หลักการในวรรณกรรมบาลีที่กล่าวไว้คัมภีร์สุโพธาลังการมัญชรี เรื่อง “รส” ทั้ง 9 รส (คัมภีร์สุโพธาลังการมัญชรี, 2546, หน้า 267-269) เป็นหลักในการวิเคราะห์บทเพลง มีอยู่ 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรักแบบสมหวัง ซึ่งเป็นความรักไม่เห็นแก่ตัว มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความงามด้านความรักที่ชายและหญิงมอบให้กันและอาจจะมองลึกซึ้งไปถึงสังคมมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันก็ต่อมีความจริงใจ, ความซื่อตรง, ความเมตตา ตามหลักคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้ตรัสถึงศีลธรรมที่มนุษย์ทุกคนควรยึดหลักตั้งมั่นไว้เสมอ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งการศรัทธาความดีและศรัทธาความเชื่อที่ตั้งบนพื้นฐานแห่งอริยสัจ 4 ยกตัวอย่างเพลง เช่น ย้ำ, ชีวิตที่เหลืออยู่, หวันไหว, คนที่ถูกรัก ฯลฯ

กลุ่มที่ 2 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรักแบบอกหัก, เสียใจ, ซึมเศร้า เป็นความรักที่เสียสละคนรักให้ไปเจอความรักครั้งใหม่และดีกว่าจากสิ่งที่เคยเป็น ซึ่งในช่วงเวลาที่คบกันเข้าใจกันทุกอย่างแต่ก็มีเหตุทำให้ความรักนี้มาถึงทางตันด้วยสาเหตุต่างๆ มากมาย และถ้าอกหักเสียใจจะต้องไม่ทำลายตัวเองเด็ดขาด เพราะทำลายร่างกายและทำลายจิตใจมันส่งผลทางจริยธรรมผิดตามหลักของพระพุทธศาสนาให้พิจารณาทุกข์ที่เกิดว่ามาจากอะไร, ขาดคนรักไปเราจะเดินต่อไปได้หรือไม่ สรุปง่ายๆ คือ ต้องรักให้เป็น ฝึกรักตัวเองก่อนที่จะรักคนอื่น ยกตัวอย่างเพลง เช่น อกหัก, งามาย, ความรัก, รักก็เป็นอย่างนี้ ฯลฯ

กลุ่มที่ 3 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความฝันที่ตัวศิลปินได้บอกเล่าผ่านเนื้อหาของเพลงที่แต่งออกมาจากความรู้สึกลึกถึงความรัก, ความฝันที่เราต้องก้าวเดินต่อไปจนที่จะเจอความฝันที่เราอยากจะเป็น ซึ่งเนื้อหาตรงนี้ตัวศิลปินสื่อสารออกมาได้อย่างชัดเจน และความฝันนั้นจะต้องเป็นไปในทางที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม, ศีลธรรม ยกตัวอย่างเพลง เช่น ความเชื่อ, แสงสุดท้าย, เสียวินาที, ผมไม่สู้, มือใหม่ ฯลฯ

กลุ่มที่ 4 เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความจริงของโลกในสังคมปัจจุบัน เป็นการบอกเล่าเนื้อเพลงที่กล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่กล่าวถึงอย่างชัดเจนและไม่มีการตัดสินว่าความจริงที่ทุกคนพบเห็นนั้นเป็นสิ่งดีหรือไม่ดี ต้องขึ้นอยู่กับผู้ฟังตีความหมายเอาเองเน้นเนื้อหาเป็นทางสายกลางไม่โจมตีและไม่กล่าวร้ายตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ยกตัวอย่างเพลง เช่น คนมีดั่งค์, ท่านผู้ชม, คิดฮอด, คราม, Sticker, ชีวิตเป็นของเรา ฯลฯ

6. บทสรุป

ข้อดี: ลัทธิอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

1. บุคคลแต่ละคนต้องการมีหลักการของตนเองเมื่ออยู่ในกลุ่มชนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผลและหลักการที่จะไม่ยอมถูกชักจูงอย่างง่าย ๆ กล่าวที่จะออกความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้านในสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วยอย่างมีหลักการและด้วยวิธีการที่เหมาะสม

2. บุคคลแต่ละคนมีภาวะที่จะต้องดำรงอยู่ต่อสู้ชีวิต และมีความรับผิดชอบ เป็นหลักการที่ให้คุณประโยชน์แก่ชีวิต

3. ค่านิยมที่ให้คุณค่าแก่บุคลิภาพ ความเป็นตัวของตัวเองดำเนินชีวิตตามแบบที่ตนพอใจและเลือกเป็นในสิ่งที่ตนสามารถจะเป็นได้ คือ สิ่งที่ทุกคนควรจะมี คนเราควรมีเสรีภาพที่จะเลือกดำเนินชีวิตและกำหนดแนวทางชีวิตตามที่ตนปรารถนาตามความสามารถ

4. ในสมัยปัจจุบันซึ่งเป็นระยะเวลาของความพยายามที่จะเข้าใจในลักษณะส่วนรวมทุกด้าน หลักการใด ๆ ที่มุ่งพัฒนาบุคคลในด้านอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์และสภาพการดำรงอยู่ของชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญ ปรัชญาอัตถิภาวนิยมเน้นทางด้านจิตใจของบุคคลด้วย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการศึกษา

5. ปรัชญาอัตถิภาวนิยมมุ่งทบทวนและพิจารณาแนวความคิดโครงสร้าง ตลอดจน วิธีการต่าง ๆ ทางการศึกษาที่นิยมใช้กันอยู่ โดยถือหลักว่า อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลแต่ละคนเป็นสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติและจุดมุ่งหมายของมนุษย์ได้ ในขณะที่วิธีการอื่น ๆ ทางวิชาการอาจไม่ได้ผล จึงไม่ควรละเลยต่ออารมณ์และความรู้สึกของแต่ละบุคคล

ข้อเสีย: ลัทธิอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

1. ในสภาพที่สังคมรักเสรีภาพและความเป็นอิสระส่วนตัวของบุคคลเหนือสิ่งอื่น ทำให้สภาพสังคมเยียบเหงา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มลดน้อยลง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การร่วมมือกันทางความคิดเป็นไปได้ยากมีผู้กล่าวว่าสังคมของผู้ที่ยึดถือตามแนวความคิดของปรัชญาอัตถิภาวนิยมเป็นลักษณะของสังคมที่เยียบเหงา ต่างคนต่างอยู่

2. ปรัชญาอัตถิภาวนิยมปฏิเสธวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยถือว่าวิทยาศาสตร์ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ลงไปสู่การเป็นวัตถุ ทำลายธาตุแท้และเกียรติคุณของความเป็นมนุษย์ ความเชื่อประการนี้ของปรัชญาอัตถิภาวนิยมขัดต่อสภาพความเป็นจริง เพราะในปัจจุบันนี้ มนุษย์เราไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า ผลจากการค้นพบและทดลองทางวิทยาศาสตร์เป็นประโยชน์และช่วยปรับปรุงสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมหาศาล

3. การยึดมั่นถือมั่นในหลักการของปรัชญาอัตถิภาวนิยม ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพในสังคมมนุษย์ไม่มีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านการเมือง

4. การเป็นตัวของตัวเองอย่างเป็นอิสระ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น ย่อมไม่อยู่ในภาวะที่จะปรับปรุง สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้ดีขึ้นได้ในสภาพของส่วนรวม

5. การกระทำของมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์ ควรจะเป็นสิ่งที่กำหนดหรือเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของบุคคลกับโลกแห่งความเป็นจริงรอบตัวเรา การอยู่โดยปราศจากระบบของคุณค่าที่จะยึดถือ ย่อมเกิดความสับสนวุ่นวาย มนุษย์เราควรกระทำและพิจารณาผล ของการกระทำของเราโดยมีข้อกำหนดทางสังคมเป็นพื้นฐานเพื่อความก้าวหน้าของสังคม

บรรณานุกรม

กิริติ บุญเจือ. (2522). **ปรัชญาอัตถิภาวนิยม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกมุท ทีปวัฒนา. (2530). **ปรัชญาเอ็กซิสเทนเชียล**. กรุงเทพฯ: สมิต.

เครือจิต ศรีบุญนาค. (2542). **สุนทรียภาพของชีวิต**. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟเอ็ดดูเคชั่น.

พระธรรมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม) และพระมหานิมิตตมมสาโร, (ผู้ตรวจชำระ). (2546). **คัมภีร์สุโพธา ถึง**

การมัญชรี. กรุงเทพฯ: ไทยรายวันการพิมพ์.

สุกรี เจริญสุข. (2535). **สรุปคำบรรยายวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรี**. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัคราณา).

Søren Kierkegaard. (1987). **Either. 2 vols., tr. Howard V. Hong and Edna H. Hong**. Princeton. NJ: Princeton University Press.

Søren Kierkegaard. (1983). **Fear and Trembling and Repetition**. tr. Howard V. Hong and Edna H. Hong. Princeton. NJ: Princeton University Press.

Søren Kierkegaard. (1988). **Stages on Life's Way**. tr. Howard V. Hong and Edna H. Hong. Princeton. NJ: Princeton University Press.